

Rodina, ktorá obetovala život za svojich susedov, rozšíri čoskoro rady blahoslavených katolíckej Cirkvi

Dariusz Żuk-Olszewski

2. januára 2023 ✝ Cirkev História Spoločnosť

Svätý Otec František splnomocnil 17. decembra 2022 Dikastérium pre kauzy svätých promulgovať dekrét o mučeníctve rodiny Ulmovcov. Ich beatifikačný proces sa začal na diecéznej úrovni v roku 2003. Celú nábožnú rodinu z poľskej obce Markowa, ktorá leží asi 60 km od poľsko-slovenskej hranice, beštiálne zavraždil kat nemeckej polície počas nacistickej okupácie Poľska ako trest za pomoc susedom v núdzi. Znamená to, že čoskoro bude za blahoslavených katolíckej Cirkvi vyhlásená celá rodina – manželia a ich deti. Šesť narodených detí vo veku 8, 6, 5, 4, 3 a 1 a pol roka. Siedme dieťa, ktoré nosila Božia služobníčka Wiktoria Ulmová pod srdcom, tiež zdieľalo ich osud mučeníkov ešte skôr, ako stihlo uzrieť svetlo sveta. Aj ono bude započítané medzi blahoslavených. Je to výnimočné gesto v časoch, keď je aj mnohými katolíkmi čoraz väčšmi spochybňovaná nie iba ľudská dôstojnosť, ale priamo ľudská podstata nenarodeného dieťaťa, ktoré môže byť v mnohých krajinách beztrestne zabitý až do dňa pôrodu.

Fotografia Wiktorie Ulmovej s deťmi, zhotovená manželom Józefom Ulmom, 1943

zdroj: wikimedia commons

Všestranní budúci svätí

Obec Markowa na Podkarpatsku vo východnom Poľsku patrila pred druhou svetovou vojnou k najväčším obciam Poľska. So svojimi 4500 obyvateľmi poľskej národnosti a asi 150 obyvateľmi židovskej národnosti by mohla byť pokojne uvádzaná ako mestečko. V tejto obci žilo v porozumení a pokoji, ktoré boli iba sem-tam narušené bežnými susedskými šarvátkami, väčšinové poľské obyvateľstvo vedľa židovskej menšiny. K väčšinovému obyvateľstvu tejto obce patrila aj rodina Wiktorie a Józefa Ulmovcov. Príkladná katolícka rodina, ktorá vychovávala šesť detí a v čase ich tragickej smrti sa na svet pýtalo ich siedme dieťa.

Józef Ulma sa narodil v roku 1900. Bol roľníkom, tak ako generácie jeho predkov. No nebol iba obyčajným poľnohospodárom, obrábajúcim kúsok svojho políčka a starajúci sa o svoje zvieratá. Bol to veľmi všestranný človek. Vo svojom okolí sa preslávil napríklad ako šľachtiteľ ovocných stromov a vyhľadávaný odborník na

otázky súvisiace s pestovaním ovocia a zeleniny. Dokázal svojim susedom poradiť, ako sa vyvarovať takej či onej chorobe stromov, ako sa o ne najlepšie starať či ošetrovať. Bol tiež včelárom a jeho originálne a inovátorské riešenia úlov a nástrojov pre včelárov boli oceňované na miestnych poľnohospodárskych výstavách. Bol odborníkom na chov priadky morušovej a jedným z priekopníkov tradičnej výroby hodvábu v Poľsku.

Angažoval sa tiež v dobrovoľníckej práci v prospech obyvateľov obce, napríklad ako miestny knihovník, šíriteľ katolíckej tlače, či aktivista rozličných katolíckych laických spolkov a hnutí. Bol známy napríklad ako šikovný kníhviazač, ktorý dokázal poopravovať a znovu zviazať knihy zničené neustálym kolovaním z rúk do rúk. Rodina Ulmovcov tiež vo svojej obci propagovala a rozširovala duchovné dielo ich krajana – sv. Maximiliána M. Kolbeho. Propagovala ho prostredníctvom získavania nových členov hnutia *Militia Immaculatae* (Rytierstvo Nepoškvrnenej) či rozširovania časopisu *Rycerz Niepokalanej*, určeného najmä čitateľom na poľskom vidieku, ktorý okrem duchovnej formačnej úlohy plnil tiež úlohu osvetovú.

Boží služobník Józef Ulma bol tiež vášnivým fotografom a dodnes sa zachovalo pomerne veľké množstvo fotografií a negatívov ich rodiny, ktoré vlastnoručne zhotovil. Jeho rodina žila síce v chudobných podmienkach, no dovolili si tento na tie časy veľký luxus. Zjavne sa spolu s manželkou tešili z toho, že sa im podarilo na fotografickom papieri zvečniť chvíle, keď ich malé deti začínali chodiť, keď sa ich rodina rozrastala o nových a nových členov.

Božia služobníčka Wiktoria Ulmová bola od svojho manžela Józefa mladšia o 12 rokov. Viedla domácnosť a starala sa o deti, ktoré im Boh požehnal. Taktiež bola v obci obľúbená a preslávená ako „žena veľmi dobrého srdca“, ktorá, napriek tomu, že nie vždy mala čo vložiť do hrnca, vždy ochotne pomáhala tým, ktorí na tom boli ešte horšie a prosili o pomoc.

Vo svojich blížnych videli prenasledovaného Krista

Manželia Ulmovci viedli pokojný a nenápadný život bežnej poľskej rodiny až do tragického septembra 1939, kedy sa ich život veľmi zmenil. Nemeckí okupanti zo dňa na deň oklieštili základné občianske práva a slobody a čoraz intenzívnejšie terorizovali civilné obyvateľstvo. Na prelome rokov 1941 a 1942 sa zintenzívnili útoky na židovské rodiny, ktoré sa mali z rozhodnutia okupačných úradov prihlásiť do tzv. zberných táborov a z nich mali byť „presunuté“ k tzv. „konečnému riešeniu“.

Mnoho poľských rodín sa nezľaklo hrozieb trestu smrti a vo svojich domoch ukrývalo svojich židovských susedov, priateľov či úplne neznámych ľudí. A rodina Ulmovcov nebola výnimkou. Napriek tomu, že vplyvom veľmi ťažkej materiálnej situácie po vypuknutí vojny sa museli presťahovať do malého domu kúsok za dedinou, neodmietli pomoc dvom židovským rodinám, ktoré sa u nich chceli ukryť pred besnením nacistov. Uvedomovali si pritom veľké riziko, ktorému svoju rodinu týmto rozhodnutím vystavujú.

V Poľsku okupovanom nacistickým Nemeckom hrozil za ukrývanie a pomoc Židom nekompromisný trest smrti. V iných európskych krajinách to boli finančné tresty či väzenie, v okupovanom Poľsku smrť. Ich kresťanské svedomie im však napriek tomuto veľkému riziku nedovolilo konať inak. V židovských susedoch určených ku „konečnému riešeniu“ videli prenasledovaného Krista, pred ktorým jednoducho nemohli zavrieť dvere. V ich dome tak našli útočisko ôsmi členovia rodiny Szallovcov a Goldmanovcov.

Józef Ulma si vo vojnu prehľbujúcej sa chudobe do chabého rodinného rozpočtu privyrábal predajom opracovanej kože a zhotovovaním fotografií na rozličné doklady. Občas mu niektorý z jeho židovských chránencov, ukrývajúcich sa na streche ich malého domčeka pomohol, keďže opracovanie koží nebolo práve ľahkou prácou. A zrejme jeho pomocníka aj zazrel ne jeden náhodný okoloidúci. Rodina Józefa Ulmu však žila v relatívnom bezpečí až do chvíle, keď ich tzv. „modrý policajt“ (príslušník jednotiek polície v okupovanom Poľsku, zloženej z „miestnych“, ktoré boli úplne podriadené nemeckému veleniu) Włodzimierz Leś, pochádzajúci z obce Biała pri Rzeszowe, neudal gestapu.

Pre lepšie pochopenie pohnútky, prečo tak urobil je dobré uviesť, že na začiatku vojny tento muž rodinu Goldmanovcov, ktorých dlhšie poznal, najskôr ukrýval ako protihodnotu za odovzdanie časti ich majetku. No po sprísnení protizidovskej politiky nacistami im odmietol naďalej poskytovať úkryt. A poslal ich k Ulmovcom, ktorých poznal. Goldmanovci však naďalej chodili za spomínaným Lešom a domáhali sa pomoci, keďže, ako už bolo spomenuté, s najväčšou pravdepodobnosťou mu odovzdali značnú časť svojho majetku. Keďže im odmietal pomôcť, pokúšali sa sami získať späť svoj majetok. V roku 1944 sa front výrazne približoval až k Rzeszowu, Łańcutu a Markowej a Leś sa pravdepodobne zľakol, že by čoskoro mohol prísť o získaný židovský majetok alebo by mohol mať v blízkej budúcnosti problém s vysvetlením jeho pôvodu, ak by Nemci prehrali. Preto sa rozhodol tento problém „definitívne“ vyriešiť. Rozhodol sa prezradiť kolegom z nemeckého žandárstva, že Ulmovci ukrývajú Židov.

Zavraždení kvôli pomoci iným

24. marca 1944 okolo štvrtej hodiny ráno vtrhli do domu Ulmovcov štyria nemeckí žandári v sprievode štyroch príslušníkov tzv. „modrej polície“, medzi ktorými bol aj spomínaný Włodzimierz Leś. Príslušníci „modrej polície“ zostali strážiť dom vonku a Nemci priamo v dome, na povale zastrelili všetkých Židov, ktorí sa u Ulmovcov v tom čase ukrývali. Potom vyvliekli na dvor Józefa Ulmu a pred očami plačúcej ženy a plačúcich detí ho zastrelili. Krátko na to zastrelili aj jeho manželku Wiktoriu, ktorá v čase popravy podľa očitých svedkov začala rodiť svoje siedme dieťa.

Vrahovia prikázali „modrej polícii“, aby na dvor a jeho okolie nahnala čo najviac „divákov“ z okolia a pred ich očami príslušník nemeckej polície preslávený svojím sadizmom, istý príslušník nemeckej menšiny v Čechách, ktorého priezvisko Kokott znie v slovenčine veľmi pejoratívne, chladnokrvne postrieľal plačúce deti Ulmovcov so slovami: *„Pozrite sa, ako zomierajú poľské svine, ktoré ukrývajú Židov.“*

Włodzimierz Leś sa však zo svojho „zdedeného“ majetku netešil dlho. Už v septembri 1944 ho poľské odbojové jednotky odsúdili za udavačstvo a spôsobenie smrti nevinných na trest smrti, ktorý príslušníci AK (Armii Krajowej) aj ihneď vykonali. Josepha Kokotta vypátrali v roku 1957 v bývalom Československu, odkiaľ bol ako vojnový zločinec vydaný do Poľska. Krajský súd v Rzeszowe ho v roku 1958 odsúdil na trest smrti, ktorý mu bol zmenený na doživotie. Zomrel v poľskom väzení v roku 1980.

Príklad rodiny Ulmovcov, ktorí svojou obetou potvrdili, že aj uprostred pozemského pekla nenávisť a strachu je možné milovať až do krajnosti a ktorí vlastnou krvou potvrdili aktuálnosť Kristových slov, že: *„Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov“* (Jn 15,13), je dôkazom toho, že žiaden strach nedokáže poraziť ľudskosť, vstúpenú Bohom do srdca človeka.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/rodina-ktora-obetovala-zivot-za-svojich-susedov-rozsircoskoro-rady-blahoslavenych-katolickej-cirkvi/>

